

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ความรู้และทักษะในการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship) จัดเป็นความจำเป็นพื้นฐานต่อการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการดำรงอยู่ของมนุษย์อย่างผาสุกนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยทางเศรษฐกิจ ซึ่งสัมพันธ์กับการดำเนินธุรกิจและการประกอบการบนพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การแก้ไขปัญหา และการปรับตัวต่อภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง (World Economic Forum, 2016) ความท้าทายอย่างหนึ่งในศตวรรษที่ 21 ก็คือ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการเชื่อมต่อกันอย่างไร้พรมแดน เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วฉับไว หรือเรียกว่า ยุคดิจิทัล (the digital age) ซึ่งปรากฏการณ์การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (digital transformation) นี้เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลกไม่เว้นแต่ประเทศไทย จากการสำรวจเมื่อปลายปี 2561 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562) พบว่า จำนวนครัวเรือนที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากร้อยละ 52.2 (ปี 2558) เป็นร้อยละ 71.3 นอกจากนี้ยังพบว่า ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปเข้าถึงอินเทอร์เน็ตโดยใช้โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟนมีถึงร้อยละ 96.9 ดังนั้นการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลจึงมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของคนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเทคโนโลยีย่อโลกให้เล็กลง การสื่อสารและการค้นหาข้อมูลทำได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ส่งผลต่อความคิดของผู้คนตั้งแต่เด็กจนถึงผู้สูงอายุ และหากมองในแง่ของเศรษฐกิจแล้ว การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมมีอิทธิพลต่อการดำเนินธุรกิจและการประกอบการในทุกภาคส่วน

ธุรกิจการเกษตรเป็นภาคส่วนที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยมาอย่างยาวนาน เนื่องจากประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในด้านภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตร ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานของประเทศ การดำเนินธุรกิจการเกษตรของไทยที่ผ่านมาส่วนใหญ่มุ่งเน้นเกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรขั้นปฐม และการผลิตในระดับต้นน้ำเป็นหลัก เช่น การผลิตข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง และยางพารา เป็นต้น โดยสภาพของการผลิตจะขึ้นกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั่วไป เกษตรกรผู้ผลิตมักประสบกับปัญหาความเสียหายที่เกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม และโรคระบาด เป็นต้น และยังประสบกับความเสี่ยงในด้านของการเปลี่ยนแปลงของราคาผลผลิตที่ผันผวน ทำให้เกิดการขาดทุนและมีภาระด้านหนี้สินตามมา ดังนั้นในช่วงแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 4 ถึง ฉบับที่ 7 (ปี 2520-2539) จึงมุ่งเน้นในการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการขยายตลาดสินค้าเกษตร เพื่อลดปัญหาต่างๆ ของเกษตรกร และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ถึง ฉบับที่ 11 (ปี 2540-2559) มุ่งสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการเกษตรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการส่งออกสินค้าเกษตร สนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรที่ให้ผลตอบแทนสูง มีมาตรฐาน และเพิ่มความสามารถการแข่งขัน ทำให้ธุรกิจการเกษตรโดยภาพรวมมีการขยายตัวไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมทางการเกษตรและการ

ส่งออกสินค้าเกษตรมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ธุรกิจการเกษตรที่ยังเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ การใช้วิธีการผลิตและการดำเนินงานด้านการตลาดแบบดั้งเดิมอาจไม่สามารถตอบโจทย์ในด้านการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันในยุคปัจจุบัน เนื่องจากเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั่วโลกต่างมุ่งสู่การพัฒนาและนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้การผลิตมีความแม่นยำมากขึ้น ลดความเสี่ยงและความไม่แน่นอนอันเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเชื่อมโยงระหว่างผู้มีส่วนได้เสียในโซ่อุปทานสินค้าเกษตร และการตอบสนองความต้องการของตลาดที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ปี 2560-2564) จึงเริ่มกำหนดยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมถึงการนำความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรม และสารสนเทศด้านการตลาดมาใช้ในการกำหนดการผลิต เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ดังนั้นธุรกิจการเกษตรในยุคปัจจุบันจึงมุ่งไปสู่ความเป็นดิจิทัลมากยิ่งขึ้น โดยผู้ประกอบการมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านดิจิทัลเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและดำรงความสามารถทางการแข่งขัน ในยุคปัจจุบันแนวโน้มนโยบายการพัฒนาภาคการเกษตรมีเป้าหมายในการสร้างการเติบโตโดยเน้นการสร้างเศรษฐกิจฐานคุณค่า (value-base economy) ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการประกอบการธุรกิจการเกษตรให้กับทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย ดังที่ระบุในยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) นั้น นอกจากการมุ่งในด้านความมั่นคงและความยั่งยืนของสังคมและสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังได้ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันโดยการปรับปรุงโครงสร้างต่างๆ รวมทั้งโครงสร้างด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้คนไทยเป็นประชากรที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม ผู้ประกอบการ และเกษตรกรยุคใหม่ที่มีศักยภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลที่ก่อให้เกิดการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว นั้นจึงเป็นโอกาสสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ภาคการเกษตรในการสร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ซึ่งกรอบความคิดใหม่ในยุคดิจิทัลนั้นจะต้องเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ มีการใช้ความรู้และทักษะในการคิดวิเคราะห์ มีการสื่อสารในโลกออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยียุคดิจิทัลผนวกกับการกลับไปสู่ความเป็นตัวของตัวเองที่มีพื้นฐานจากการเกษตร อาหาร ศิลปหัตถกรรม วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ผสมผสานกับการท่องเที่ยว ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น จะช่วยให้การประกอบการธุรกิจการเกษตรสามารถสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตนที่ยั่งยืนได้ (เสาวลักษณ์ พันธบุตร, 2560)

องค์การเกษตรและอาหารแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้เล็งเห็นถึงโอกาสสำคัญของการพัฒนาภาคการเกษตรแบบก้าวกระโดดเพื่อให้เท่าทันต่อการพัฒนาในส่วนอื่นๆ ของสังคมในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ จะต้องคำนึงถึงความสำคัญของโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่เชื่อมโยงทั่วถึงและประหยัด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาที่ส่งเสริมความรู้และทักษะด้านดิจิทัล (digital literacy) และเสริมสร้างให้เกิดวัฒนธรรมการเป็นผู้ประกอบการเกษตรและนวัตกรรมดิจิทัล (digital agripreneurial and innovation culture) (Trendov, Varas and Zeng, 2019) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในโลกยุคดิจิทัลเอื้ออำนวยให้การศึกษาหาความรู้และการพัฒนาทักษะต่างๆ มีผลิตภาพมากขึ้น

การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลจะต้องจัดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการใช้ชีวิตและการทำงาน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) ที่ช่วยส่งเสริมการค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเองโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ การวัดผลสัมฤทธิ์ของการเรียน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการดำรงชีวิตและการทำงานให้ประสบความสำเร็จไปพร้อมกันได้ (อติพร เกิดเรือง, 2561) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งเดียวในประเทศไทยที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกล ให้การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพของประชาชน โดยวิชาเอกธุรกิจการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการธุรกิจการเกษตร สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาชีวิตและการทำงานของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ยุคสมัยที่กำลังเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการทบทวนถึงความต้องการของผู้เรียนในด้านความรู้และทักษะด้านการประกอบการที่จำเป็นสำหรับธุรกิจการเกษตร ที่เหมาะสมสำหรับคนรุ่นใหม่ ผู้ประกอบการ หรือผู้เริ่มต้นกิจการ (start-ups) อย่างไรก็ตาม ในด้านการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการนั้น ได้มีผู้นำเสนอไว้ในหลากหลายแนวคิดซึ่งเชื่อมโยงกับทัศนคติ ความคิด ความรู้ และทักษะของผู้ประกอบการ เช่น การศึกษาตามทฤษฎีคุณลักษณะ (trait theory) ซึ่งเน้นศึกษาถึงลักษณะของผู้ประกอบการ (attribute) เช่น อุปนิสัย บุคลิกภาพ หรือภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurial orientation) และการศึกษาในด้านสมรรถนะของผู้ประกอบการ (entrepreneurial competence) เช่น การมีความรู้และทักษะที่ใช้ในการจัดการธุรกิจ อันจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ (outcome) ในการประกอบการที่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาโดยผสมผสานแนวคิดด้านคุณลักษณะและสมรรถนะมาอธิบายการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นแนวคิดในการบูรณาการด้านทฤษฎีการเป็นผู้ประกอบการ เช่น การเสนอกรอบแนวคิดในการชีวิตการเป็นผู้ประกอบการ โดย Bacigalupo, Kampylis, Punie, and Van den Brande (2016) และการเป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตรของ Kahan (2012) โดยรวมการบูรณาการปัจจัยทั้งหมด ในการวิจัยในครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน ได้มีการประสานรวมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการตลอดจนด้านความรู้และทักษะของการเป็นผู้ประกอบการ โดยคำนึงถึงโมเดลการพัฒนาด้านการเกษตรของไทยสู่ยุคเกษตร 4.0 ที่ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรจำเป็นต้องพัฒนาความรู้และทักษะในด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ดังนั้นในการวิจัยในครั้งนี้จึงจะมุ่งศึกษาถึงความต้องการพัฒนาความรู้และทักษะในด้านการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนที่มีความสนใจศึกษาด้านธุรกิจการเกษตรด้วยระบบการศึกษาทางไกล ได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาและผู้ที่ได้สำเร็จการศึกษาแล้ว และความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรทั้งในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ในการศึกษาจะเริ่มจากการค้นหาว่า อะไรคือคุณลักษณะ ความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรในยุคดิจิทัลทั้งในระดับสากลและในบริบทของประเทศไทย ผู้เรียนและผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรมีความต้องการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการในด้านใดบ้าง ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการ

ธุรกิจการเกษตรยุคดิจิทัลที่แตกต่างกัน บนพื้นฐานของความต้องการดังกล่าวนี้กรอบการดำเนินงาน (framework) ในการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรในยุคดิจิทัลด้วยระบบการศึกษาทางไกล ตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับเชี่ยวชาญนั้น จะต้องพัฒนาอะไร พัฒนาอย่างไร และกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาคือใคร เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรของไทยให้เท่าทันโลกยุคดิจิทัล

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 สังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรในยุคดิจิทัล
- 2.2 วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนในการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรยุคดิจิทัล
- 2.3 กำหนดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรยุคดิจิทัล
- 2.4 จัดทำกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรในยุคดิจิทัล

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 3.1 นักศึกษาและผู้สนใจในการพัฒนาความรู้และทักษะในด้านการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาชีวิตและการทำงานในยุคปัจจุบัน
- 3.2 หน่วยธุรกิจการเกษตรและวิสาหกิจเพื่อสังคมที่เกี่ยวข้อง สามารถนำความรู้ไปเป็นแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการในการดำเนินงานขององค์กรที่เหมาะสมกับยุคสมัย
- 3.3 สถาบันการศึกษา สามารถนำกรอบความคิดไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชาต่างๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรให้ทันยุคสมัย และใช้เป็นแนวทางในการบริการสังคมที่เกี่ยวกับการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการประกอบการให้แก่บุคคลทั่วไปและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมทางการเกษตร
- 3.4 องค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร เพื่อตอบสนองต่อนโยบายในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

4. นิยามศัพท์

- 4.1 การเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship) หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการในการใช้ทรัพยากรสู่การสร้างสรรค์การดำเนินงานทางธุรกิจเชิงนวัตกรรมทั้งในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กระบวนการ หรือตลาดใหม่ เพื่อการสร้างผลผลิตและคุณค่าที่สูงขึ้น
- 4.2 ธุรกิจการเกษตร (agribusiness) หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เริ่มตั้งแต่ในด้านปัจจัยการผลิต การผลิตสินค้าเกษตร การแปรรูป และการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร

4.3 การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร (agri-entrepreneurship) หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรในการใช้ทรัพยากรสู่การสร้างสรรคส์สินค้าเกษตรและกระบวนการดำเนินงานเชิงนวัตกรรมเพื่อการสร้างผลิตภาพและคุณค่าที่สูงขึ้น โดยการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรเกี่ยวข้องกับปัจจัย 2 ประการ ประกอบด้วย

1) ปัจจัยคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร เกี่ยวข้องกับความคิดและทัศนคติ บุคลิกภาพ การแสวงหาโอกาส ความกล้าเผชิญความเสี่ยง ความต้องการความสำเร็จ และคุณธรรมจริยธรรมที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ

2) ปัจจัยความรู้และทักษะของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ความรู้และทักษะพื้นฐานในการประกอบธุรกิจการเกษตร ได้แก่ ความรู้และทักษะในการจัดการธุรกิจ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสร้างนวัตกรรม

4.4 ยุคดิจิทัล (digital age) หมายถึง ยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายด้วยระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้สังคมมีความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและการแสวงหาความรู้ได้ในทุกที่ทุกเวลา

4.5 กรอบการดำเนินงานการพัฒนา (development framework) ในที่นี้หมายถึง โครงสร้างแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วยระดับของการพัฒนา ประเด็นเนื้อหาที่สำคัญในการพัฒนา ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ

5. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร การศึกษาในครั้งนี้เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มนักศึกษาและบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจการเกษตร แขนงวิชาการจัดการการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2) ผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรครอบคลุมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ และ 3) ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการเกษตร

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรในยุคดิจิทัล โดยศึกษาถึงความต้องการในการพัฒนาความรู้และทักษะการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร และวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร เพื่อจัดทำกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาผู้ประกอบการทางธุรกิจการเกษตร

ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยนี้ได้ศึกษาการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรในยุคดิจิทัลโดยสามารถประยุกต์กับผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรโดยทั่วไปในประเทศไทย ซึ่งครอบคลุมกลุ่มผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาด้านการเกษตรจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย และผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรที่ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มซึ่งไม่อิงเกณฑ์ในการเป็นตัวแทนในด้านพื้นที่

แต่พิจารณาจากความครอบคลุมในการดำเนินงานธุรกิจการเกษตรในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ
เป็นหลักในการพิจารณา

